

Aplikace projektu „Od tradice k budoucnosti“ pro webové stránky¹ a mobilní zařízení

Následující příspěvek se věnuje aplikaci, která byla vytvořena v rámci projektu „Od tradice k budoucnosti“ s cílem shromáždit a uchovat výsledky společného výzkumu a aktuální a atraktivní formou je zpřístupnit veřejnosti. Přeshraniční charakter a důsledná dvojjazyčnost projektu jsou ovšem zcela specifickým rámcem vyžadujícím odlišný způsob ukládání a zprostředkovávání dat.

Společný projekt univerzit v Českých Budějovicích a Pasově probíhal a fungoval po celou dobu své realizace dvojjazyčně, proto je logické, že i všechny jeho výstupy budou k dispozici v češtině i němčině. Výsledky publikované v rámci digitálních médií mají samozřejmě velkou výhodu bezprostředního přepínání z jednoho jazyka do druhého. Tato jazyková simultaneita je tedy zároveň průřezovým tématem celého projektu (česko-německý jazykový kontakt, dvojjazyčnost) i základním koncepčním prvkem.

Všechny části projektu mají výraznou prostorovou dimenzi. Ta se nejnázorněji projevuje u místních jmen - ukotvených ve zcela reálném prostoru a vybraných na základě polohy na historické obchodní cestě - , jejichž původem, měnicí se podobou, ale i historickým a politickým kontextem se zabývala lingvistická sekce. Podobně tomu bylo i u jmen osobních (příjmení), spjatých s konkrétní geografii původního jazyka: míra jejich integrace do dominantního jazyka okolí odráží mj. různé společenské a politické konstelace zkoumaného prostoru. Literárněvědná část projektu se věnovala vztahu prostoru a textu v literárních dílech a biograficko-regionálním souvislostem u jejich autorů. V oblasti společenských věd byly zkoumány sociální a kulturní praktiky v prostorových souvislostech a dřívější i současná dvojjazyčnost bavorsko-českého příhraničí.

Multimediální techniky a obsahy jsou dnes všudypřítomné a nepostradatelné i v oblasti vědy - a to jak ve výzkumu samotném, tak při prezentaci a zpřístupňování jeho výsledků. Rozhovory uskutečněné ve společenskovědné a lingvistické části projektu mohou být adekvátně reprodukovány pouze ve formě audio a video nahrávek. Digitální forma prezentace také není limitována náklady na tisk a nemusí se proto omezovat na několik málo obrazových reprodukcí; možnosti propojení a součinnosti textu a obrazu jsou v tomto médiu velmi bohaté a rozmanité.

¹ Dále jako *webová aplikace*.

Naše aplikace by měla být přístupná co nejširšímu okruhu uživatelů, proto bylo třeba zaručit kompatibilitu se všemi běžnými zařízeními: PC a Mac přes všechny aktuální prohlížeče i telefony s operačním systémem Android či iPhone.

Lingvistická část

Toponyma

Úkolem systému není primárně nebo výlučně ukládání dat. Databáze by kromě toho měla umožňovat obsahové a časoprostorové analýzy a zahrnovat různé způsoby prezentace jejich výsledků v závislosti na cílové skupině. K dispozici je i velmi podrobná vyhledávací funkce využívající obsáhlých anotací k typologii jmen a pramenům - tak lze například přes první listinnou zmínku určitého toponyma zjistit, které místo ze skupiny bylo dokumentováno nejdříve, nebo ohraničit časový úsek, ve kterém se vyskytovaly určité typy místních jmen. Pokud chce tedy uživatel vědět, ve kterých obdobích primárně vznikala složená jména na -*reut* nebo na -*schlag*, může si nechat přehledně zobrazit všechna toponyma tohoto typu.

Příjmení

V oblasti výzkumu antroponym je úkolem aplikace zobrazit přeshraniční migrační tendence, a to na základě výzkumu výskytu německých příjmení na české straně zkoumané oblasti a příjmení českého původu na německém území, vždy s co nejranějšími doklady.

U antroponymického materiálu nelze vycházet z téže bezprostřední ukotvenosti v konkrétních lokalitách jako je tomu v případě toponym, proto byl zvolen jiný systém lokalizace a vizualizace zkoumaných příjmení. V tomto případě tedy nebylo možné stávající strukturu vytvořenou pro potřeby výzkumu místních jmen jednoduše přenést na nový soubor dat.

Literárněvědná část

U výstupů výzkumu v oblasti literární vědy a společenských věd se na rozdíl od lingvistických analýz nejedná o kvantifikovatelná data. Proto bylo třeba vytvořit odlišné datové struktury, které by tyto kvalitativně získané a analyzované informace uživatelům zpřístupnily v co nejširším rozsahu a autentické podobě.

Cílem této části projektu nebyla kartografie fikčních prostorů, o kterou se pokusil „Literarischer Atlas Europas“.² Naší ambicí bylo přiblížit čtenářům tak či onak spjatých s regionem jeho literárně-kulturní poklady, ukázat jim bohatost a rozmanitost literární scény v oblasti mezi Pasovem a Českými Budějovicemi a propojenost s literaturou světovou.

Aplikace shromažďuje také veškeré doplňující informace k institucím zprostředkovávajícím život autora či jeho dílo - pamětním místům, muzeím, literárním institucím, naučným stezkám, tematickým poznávacím výletům apod.

Společenskovědná část

Výzkum v oblasti společenskovědní se člení do tří oddílů: „Pozoruhodné osudy“, „Pozoruhodné příběhy z historie regionu“ a „Příklady dvojjazyčnosti v současnosti“. V centru zájmu jsou vždy individuální zkušenosti jednotlivých osob či skupin s historií a životem v regionu, který prošel zejména ve 20. století zásadními společenskými zvraty.

Úkolem tohoto segmentu aplikace je zachytit a uchovat tyto pohnuté osudy a životní zkušenosti a zpřístupnit je všem zájemcům o lokální i „velkou“ historii. Díky konkrétním zcela osobním příběhům ji lze zažít takřkajíc na vlastní kůži, pocítit, jak se žilo lidem v pohraniční, na politické i jazykové hranici, která byla v průběhu staletí vnímána velmi různorodě. Příklady osob, se kterými byly vedeny rozhovory, ukazují, jak lze tuto reálnou i mentální dělicí čáru překonat.

Mobilní aplikace

Mobilní aplikace jako komunikační prostředek reaguje především na změny uživatelských zvyklostí. Úkolem tohoto média je zprostředkovat výsledky výzkumu. Jeho koncepce však musí splňovat požadavky dvojího rázu: fungovat jako určitý druh studijního materiálu a současně zprostředkovávat adekvátním způsobem informace širší veřejnosti. Díky mobilní aplikaci si může uživatel udělat první zběžnou představu o výsledcích projektu, které jsou přístupné i přes webovou aplikaci. V případě zájmu jsou mu k dispozici další a podrobnější informace k tématu. Některá příliš komplexní data z webové aplikace jsou v nabídce pro

² ETH Zürich: Interaktive Visualisierungs- und Analyseinstrumente für die Geographie der Literatur. [online, cit. 2018-06-12]. Dostupné z: <http://www.literaturatlas.eu/?lang=de>

mobilní zařízení zjednodušená a upravena do podoby běžnému uživateli – neodborníkovi – srozumitelnější.

Mobilní aplikace funguje i jako plánovač tras k místům, která jsou pro uživatele obzvláště zajímavá. Může si na online mapách nechat vyhledat turisticky zajímavé lokality (*Points of Interest*) a na místě si pak přes aplikaci zobrazit dostupné informace a média.

Seznam pramenů a literatury

Prameny a literatura

DICKLBERGER, Alois: Das Projekt "Die ältesten Ortsnamen im bayerisch-tschechischen Grenzraum (ONiG)". In: Namen in Grenzräumen. 7. Kolloquium des Arbeitskreises für bayerisch-österreichische Namenforschung (Passau, 27./28. September 2012). Hrsg.: Wolfgang Janka / Rüdiger Harnisch, Regensburg 2015, 171-190.

Internetové zdroje

OUTDOORACTIVE GMBH & CO. KG: Digital Solutions as a Service. (Zugriff am 29.05.2018).
Verfügbar unter: <https://corporate.outdooractive.com/de/>

3D REALITYMAPS GMBH: 3D RealityMaps. (Zugriff am 29.05.2018). Verfügbar unter:
<http://www.realitymaps.de/>

UNIVERSITÄT REGENSBURG: Herzlich willkommen am Institut für Information und Medien, Sprache und Kultur. (Zugriff am 29.05.2018). Verfügbar unter:
<http://www.uni-regensburg.de/sprache-literatur-kultur/information-medien-sprache-kultur/index.html>.

KULTURIDEE GMBH: Die lange Nacht der Wissenschaften. (Zugriff am 02.07.2018).
Verfügbar unter: <https://www.nacht-der-wissenschaften.de/2019/home/>.

UNIVERSITÄT PASSAU: ONiG. (Zugriff am 30.05.2018). Verfügbar unter:
<http://www.phil.uni-passau.de/index.php?id=3557>. Die Seite ist seit Ende Juli 2018 nicht mehr online. Inhalte werden zukünftig über ATiZu zugänglich sein.

ETH ZÜRICH: Interaktive Visualisierungs- und Analyseinstrumente für die Geographie der Literatur. (Aufgerufen am 12.06.2018). Verfügbar unter:
<http://www.literaturatlas.eu/?lang=de>